

แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี

Guidelines for Promoting Competency-based Curriculum in Extra Large Secondary Schools in Pathum Thani Province

หัตทยา บุญล้อมกำเงิน¹ และวัลลภา เฉลิมวงศาเวช²
Hattaya Boonlombkamngern and Wallapa Chalemvongsavej

Received: June 22, 2024

Revised: November 25, 2024

Accepted: December 06, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และ
ความต้องการจำเป็นต่อหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัด
ปทุมธานี และ 2) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี เป็นวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งหมด 132 คนโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ
0.667-1 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คนและ
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน รวม 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการ
ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าลำดับความสำคัญของ
ความต้องการจำเป็น ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะ
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่
พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ส่วนความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม
หลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี มีลำดับความ
ต้องการจำเป็นจากค่ามากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ สมรรถนะการจัดการตนเอง (0.198) สมรรถนะการ

¹⁻² วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต; Suryadhep Teachers College, Rangsit University

รวมพลังทำงานเป็นทีม (0.122) สมรรถนะการคิดขั้นสูง (0.117) สมรรถนะการสื่อสาร (0.072) สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (0.051) และสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน (0.038) และ 2) แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี มี 6 ด้าน 30 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านสมรรถนะการจัดการตนเองมี 5 แนวทาง ด้านสมรรถนะการคิดขั้นสูงมี 5 แนวทาง ด้าน สมรรถนะการสื่อสารมี 5 แนวทาง ด้านสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีมมี 5 แนวทาง ด้านสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมี 5 แนวทาง และด้านสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนมี 5 แนวทาง

คำสำคัญ: สมรรถนะ, หลักสูตรฐานสมรรถนะ, โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดปทุมธานี

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the actual situation, the desired situation, and the necessary needs for the competency-based curriculum of extra-large secondary schools in Pathum Thani Province; and 2) to present the guidelines for promoting the competency-based curriculum of extra-large secondary schools in Pathum Thani Province. This research was the descriptive research. The sample group was 132 teachers of extra-large secondary schools in Pathum Thani Province using purposive sampling. The research instruments were a 5-level rating questionnaire with a consistency index of 0.667-1 and a semi-structured interview. The main informants were 2 educational supervisors and 3 deputy directors of the educational institutions, totaling 5 people, using purposive sampling. The statistics used for data analysis were frequency, mean, standard deviation, and Priority Needs Index. The research results found that 1) the actual conditions of the promotion of the competency-based curriculum of extra-large secondary schools in Pathum Thani Province were at a high level overall and the desired conditions were at a high level as well. As for the needs to promote the competency-based curriculum of extra-large secondary schools in Pathum Thani Province, the order of the needs from

highest to lowest values was as follows: self-management competency (0.198), teamwork competency (0.122), high-level thinking competency (0.117), communication competency (0.072), strong citizenship competency (0.051), and sustainable coexistence with nature and science competency (0.038); 2) in terms of guidelines for promoting the competency-based curriculum of extra-large secondary schools In Pathum Thani Province, there were 6 aspects and 30 approaches, consisting of 5 approaches of self-management competence, 5 approaches of higher-order thinking competence, 5 approaches of communication competence, 5 approaches of teamwork competence, 5 approaches of strong citizenship competence, and 5 approaches of sustainable coexistence competence with nature and science.

Keywords: Competence, Competency-Based Curriculum, Extra-Large Secondary Schools in Pathum Thani Province

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นหลายด้าน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการขนส่งสาธารณะ ด้านระบบสังคม ด้านอารยธรรมใหม่ รวมถึงด้านการศึกษา ในความก้าวหน้านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ การที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง (พระณัฐภูมิ พันทะลี, 2563) แต่การเกิดภาวะโรคระบาดโควิด-19 อย่างรุนแรงทั่วโลก ส่งผลให้ทุกประเทศในโลกซึ่งรวมทั้งประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการศึกษาที่กระทบวิถีชีวิตมนุษย์อย่างไม่หยุดยั้ง เกิดปัญหาที่เลื่อมล้ำในสังคมอย่างชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในไทยไม่สะท้อนศักยภาพของผู้เรียนที่สามารถออกไปสู่สังคมโลกของการทำงานในอนาคตได้อย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) จากการศึกษาไทยแบบเดิมไม่สะท้อนคุณลักษณะของผู้เรียนที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและนวัตกรรม เกิดการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ซึ่งปรากฏเป็นความคิดเห็นหลากหลายมุมมองผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด ความไม่ใฝ่รู้ การไม่สู้สิ่งยาก หรือเรียนแบบท่องจำเพื่อ

การสอบเท่านั้น (ปัทิตตา ปิยสกุลเสรี, 2564) ดังนั้นการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องรับกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ซึ่งปัจจุบันกระทรวงศึกษาได้มีการดำเนินกำหนดกรอบแผนปฏิบัติการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยกระทรวงศึกษาธิการวางแผนจะนำมาใช้ในกรอบระยะเวลา 3 ปี คือ 1) ปีการศึกษา 2565-เริ่มใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ สำหรับระดับประถมศึกษาเฉพาะในโรงเรียนที่มีความพร้อม 2) ปีการศึกษา 2566- เริ่มใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับมัธยมศึกษา เฉพาะในโรงเรียนที่มีความพร้อม

หลักสูตรฐานสมรรถนะได้ปรับเปลี่ยนจากเดิม 5 ด้าน เป็น 6 ด้าน ซึ่งพิจารณาจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทยในปัจจุบันต้องการ หลักสูตรฐานสมรรถนะ 6 ด้านได้แก่ 1) การจัดการตนเองอย่างมีความสุข หมายถึง การรัก เห็นคุณค่า รู้เท่าทันอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและสามารถจัดการกับความเครียดได้อย่างมีสุขภาวะ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง 2) การคิดขั้นสูง หมายถึง มีการคิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ 3) การสื่อสาร หมายถึง การรับสาร ส่งสาร อย่างเข้าใจ เคารพความเห็นต่างบนพื้นฐานของการแตกต่างทางวัฒนธรรม มีการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ 4) การรวมพลังทำงานเป็นทีม หมายถึง มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน วางแผนขั้นตอนและแบ่งบทบาทความรับผิดชอบตามความเหมาะสมกับศักยภาพของคนในทีม สร้างความไว้วางใจและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในทีม เห็นประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน เพื่อให้ทีมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 5) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ยอมรับกฎกติกา และแสดงความคิดเห็นอย่างสันติวิธี มีค่านิยมประชาธิปไตย 6) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน หมายถึง รู้จักสังเกต กระจือหรือรู้ทัน รู้เท่าทันวิทยาการ สร้างสรรค์นวัตกรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นความสามารถติดตัวเมื่อจบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรฐานสมรรถนะ ได้กำหนดช่วงชั้นของผู้เรียนออกเป็น 4 ช่วงชั้นและกำหนดระดับของการประเมินสมรรถนะหลักออกเป็นระดับของการพัฒนา 10 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1 -ม.3 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4 - ม.6 ที่กำหนดให้ระดับการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับ 5 ถึง 10 แสดงว่าระดับมัศึกษามีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องทราบระดับสมรรถนะผู้เรียนของแต่ละคน เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทุกคนได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี มีเป้าประสงค์ในเรื่องการ

ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้านทักษะภาษาการสื่อสาร ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านความสามารถในการคิด แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะจะช่วยให้ผู้สอนปรับแนวคิดและมุมมองในการออกแบบและจัดการเรียนรู้จากการเน้นที่เนื้อหาสาระมาเน้นสมรรถนะ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นองค์รวมลดภาระและเวลาในการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก ทำให้สถานศึกษามีพื้นที่ในการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญจำเป็นของบริษัทได้มากขึ้น ในการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะได้ยึดหลักความเป็นเอกภาพของชาติในประชาคมโลก บนความแตกต่างบริบทเชิงพื้นที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเฉพาะบุคคลอย่างเป็นองค์รวมที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถฟื้นคืนสภาวะสมดุลได้ ด้วยหลักการสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและมีความจำเป็นในการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี ในการส่งเสริมสมรรถนะให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นต่อหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) มีการดำเนินการโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ

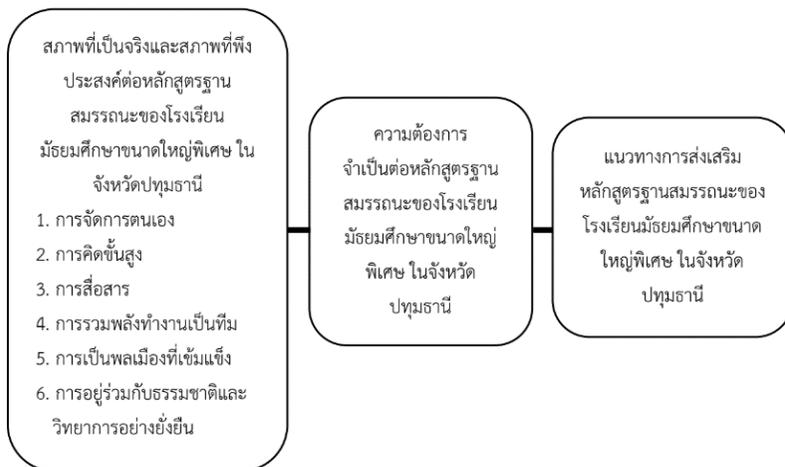
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นต่อหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่มีค่าความเชื่อมั่นของสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 0.9 และค่าความเชื่อมั่นของสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.991 จากนั้นเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใน

จังหวัดปทุมธานี จำนวน 132 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติแบบบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 เสนอแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี โดยการนำเสนอผลการวิจัยความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยจากแบบสอบถามระยะที่ 1 ไปสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 คน คือศึกษานิเทศก์สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 2 คนและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน รวม 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้มากซึ่งแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ปรับปรุงมาจากสมรรถนะหลัก 6 ด้านตามกรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นของแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่เป็นจริงของการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) ค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่เป็นจริงเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมาคือด้านการจัดการตนเอง ($\bar{X} = 3.57$) ด้านการคิดขั้นสูง ($\bar{X} = 3.55$) ด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.53$) ในระดับมาก ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.37$) และด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.31$) ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการตนเอง ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมาคือด้านการคิดขั้นสูงและด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.63$) ในระดับมาก และด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.44$) ในระดับปานกลาง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน เมื่อพิจารณาค่าความต้องการจำเป็นในการหาแนวทางส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) อยู่ระหว่าง 0.038-0.198 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ 1) ด้านการจัดการตนเอง ($PNI_{\text{Modified}} = 0.198$) 2) ด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม ($PNI_{\text{Modified}} = 0.122$) 3) ด้านการคิดขั้นสูง ($PNI_{\text{Modified}} = 0.117$) 4) ด้านการสื่อสาร ($PNI_{\text{Modified}} = 0.072$) 5) ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ($PNI_{\text{Modified}} = 0.051$) 6) ด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ($PNI_{\text{Modified}} = 0.038$)

2. การเสนอแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 ด้าน 30 แนวทาง ประกอบด้วย

2.1 ด้านการจัดการตนเอง แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการจัดการตนเอง ประกอบด้วย 1) ควบคู่กับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการตนเองอย่างรอบด้าน นำมาปรับประยุกต์กับหลักสูตรและวิธีการสอนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน 2) ควรส่งเสริมให้นักเรียนประเมินเพื่อรู้จักตนเอง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ใช้ชีวิตตามความสามารถ ตามความสนใจ 3) โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยต้องเริ่มจากครอบครัว ครูสามารถให้คำปรึกษา

แก่นักเรียนได้ 4) ครูตรวจสอบแทรกการสอนผ่านกิจกรรมในโรงเรียน เช่น กิจกรรม Home room หรือกิจกรรมแนะแนวที่ให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการพูดคุย 5) โรงเรียนควรส่งเสริมทักษะชีวิต เชื่อมโยงกับกิจกรรมที่เรียน ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองเบื้องต้น

2.2 ด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 1) ควรจัดกิจกรรมโดยอาศัยความรู้ ความคิด ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) ควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการทำงานแบบร่วมมือ รวมพลังอย่างเป็นระบบ การประสานความคิดที่แตกต่างสู่การตัดสินใจเป็นทีมที่มีความรับผิดชอบ ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี 3) ควรส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบ Active Learning บูรณาการร่วมในแผนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้ระดม ความคิดและร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย 4) ควรจัดกระบวนการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม 5) ควร สนับสนุนในการจัดกิจกรรมเช่น การแข่งขันกีฬาหรือจัดค่าย เพื่อให้นักเรียนเกิดสมรรถนะด้านการ ทำงานเป็นทีม

2.3 ด้านการคิดขั้นสูง แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการคิดขั้น สูง ประกอบด้วย 1) โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ โดยการแก้ไขปัญหา และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ 2) ควรจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียน คิดไตร่ตรอง คิดอย่าง เป็นระบบ สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ 3) ควรจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบ Active Learning บูรณาการร่วมในแผนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้เป็นผู้ลงมือ ทำ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4) ควรยกตัวอย่างปัญหาในปัจจุบันมาพูดคุย เพื่อให้เด็กได้ฝึก การคิดและวิเคราะห์ 5) ควรเน้นการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย ครูผู้สอนกำหนด วัตถุประสงค์ นักเรียนออกแบบชิ้นงาน สร้างนวัตกรรม คิดแบบใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์

2.4 ด้านการสื่อสาร แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย 1) ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ในการสื่อสารอย่างอิสระ 2) ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รับสาร-สื่อสารอย่างมีสติ โดยใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสื่อดิจิทัลได้เป็นอย่างดี 3) ควรจัดการเรียนการสอนแบบเคารพซึ่งกันและกันให้ นักเรียนสามารถแยกแยะสารที่ได้รับ-และวิธีการสื่อสารอย่างมีสติ 4) ควรเน้นการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนได้เกิดสมรรถนะ 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน 5) ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้รับสาร- สื่อสาร สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้ฟังและแยกแยะได้ สามารถเลือกกลวิธีที่เหมาะสมในการสื่อสารทั้ง โลกแห่งความจริงและโลกออนไลน์ได้อย่างมีสติ

2.5 ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง แนวทางส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) โรงเรียนควรส่งเสริมนักเรียนด้วยกิจกรรมภายในโรงเรียน เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน 2) ควรจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เคารพและปฏิบัติตาม กฎ กติกาทางสังคม พยายามที่จะเข้าอกเข้าใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือนบนพื้นฐานของการฟังพากัน โดยปราศจากอคติ 3) ควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เน้นเรื่องความซื่อสัตย์ มีวินัย เคารพกฎกติกาในสังคม 4) ควรนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์มาบูรณาการร่วมกับรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 5) ควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการที่ส่งเสริมด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เช่น โรงเรียนด้านทุจริตศึกษา โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนคุณธรรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่อยู่ เช่น การเป็นอาสาสมัครชุมชน บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน

2.6 ด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน แนวทางส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) ควรจัดค่ายสร้างเสริมประสบการณ์ ให้นักเรียนได้ทำงานใกล้ชิดกับธรรมชาติ 2) ควรบูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น อบรมส่งเสริมเรื่องพัฒนาทักษะชีวิต 3) ควรจัดกิจกรรมโดยใช้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้หลัก 4) ควรใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้การสอนแบบ STEM Education ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่าง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน 5) ควรส่งเสริมให้นักเรียนให้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการ Smart Farm, เกษตรอัจฉริยะ ประณีต เป็นการออกแบบนวัตกรรม โดยใช้วัสดุจากสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี สามารถนำผลการวิจัยอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า สภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่เมื่อดูระดับค่าเฉลี่ยในสภาพที่เป็นจริงตามรายด้านแล้วนั้น ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยในสภาพที่เป็นจริงมีระดับที่ต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ในทุกๆด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยตามความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม 1) ด้านสมรรถนะการจัดการตนเอง 2) ด้านสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็น

ทีม 3) ด้านสมรรถนะการคิดขั้นสูง 4) ด้านสมรรถนะการสื่อสาร 5) ด้านสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 6) ด้านสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน จากการวิเคราะห์ผลของการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกิดขึ้นมากมาย ความเร่งรีบมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิต การเรียน การทำงาน เศรษฐกิจ การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรม อีกทั้งคุณภาพการศึกษาไทยที่มีปัญหาเรื้อรังมานาน ทั้งความรู้พื้นฐานที่ยังไม่เพียงพอในการใช้งานจริง และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งเด็กไทยจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่สูงขึ้น เพื่อเรียนรู้ทักษะอาชีพและการสร้างทักษะใหม่ การคิดขั้นสูง การทำงานร่วมกับเทคโนโลยี การปรับตัว การมีจิตสำนึกแห่งการเติบโต ภาคีเพื่อการศึกษาไทย (2023) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีสมรรถนะหลักที่สำคัญจำเป็น และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ personalize พัฒนา และต่อยอดสมรรถนะหลักและสมรรถนะอื่นได้เต็มตามศักยภาพ ตามความจำเพาะเจาะจงของบุคคล (Personalization) ตามความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีหน้าที่ในการพยายามค้นหาตัวเอง และเลือกสร้างลักษณะของตนเองตามที่ต้องการจะเป็นการจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้จึงมุ่งให้ผู้เรียนทบทวนพิจารณา ไตร่ตรอง ใคร่ครวญ และตรวจสอบ เพื่อให้ค้นพบและรู้จักตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเป็นองค์รวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) การวิจัยในครั้งนี้ชี้ชัดได้ว่าแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบันพบว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเมื่อมีการปรับใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะแล้วนั้นจะช่วยให้ผู้สอนปรับแนวคิดและมุมมองในการออกแบบและจัดการเรียนรู้จาก ปรับการเน้นที่เนื้อหาสาระมาเน้นสมรรถนะ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นองค์รวม ลดการสอนเนื้อหาความรู้จำนวนมาก ลดภาระและเวลาในการสอบตามตัวชี้วัดจำนวนมาก ทำให้สถานศึกษามีพื้นที่ในการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญจำเป็นของบริบทได้มากขึ้น เน้นการพัฒนาผู้เรียนเฉพาะบุคคลอย่างเป็นองค์รวมที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสามารถฟื้นคืนสภาวะสมดุลได้ ด้วยหลักการสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

2. แนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

ด้านการจัดการตนเอง พบว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมที่มีความกดดันหรือมีสภาวะเครียดสะสมในวัยรุ่นนั้นมีมากมายหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อออนไลน์ เกิดการเปรียบเทียบทั้งในเรื่องการเรียน การใช้ชีวิตทำให้นักเรียนเกิดความไม่มั่นใจในตนเอง รู้สึกไม่ดีกับตนเอง มองตนเองในแง่ลบ ไม่กล้าแสดงออก กลัว

การถูกวิพากษ์วิจารณ์ วิตกกังวลจนอาจจะนำไปสู่การเป็นโรคซึมเศร้า ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมทักษะการจัดการตนเอง การส่งเสริมทักษะด้านการจัดการตนเองนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ที่กล่าวว่า รู้จัก รัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น จัดการอารมณ์และความเครียด ปัญหาและภาวะวิกฤต สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะสมดุล (Resilience) และมีสุขภาวะและมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและยังสอดคล้องกับกรณีการ์ แสนสุภา และนเรศ กันธะวงค์ (2564) ที่กล่าวว่า การจัดการตนเองเป็นทักษะที่สำคัญในการพัฒนาตนเองในหลากหลายสถานการณ์การเสริมสร้างทักษะการจัดการตนเองด้วยหลักการทางจิตวิทยาจะทำให้บุคคลได้สำรวจและรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ของตนเอง ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เห็นคุณค่าในตนเองมีตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองเพื่อให้บรรลุกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายและสามารถปรับตัวและผู้นำตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพในชีวิตทั้งในวงการการศึกษาและชีวิตประจำวัน ซึ่งทักษะเหล่านี้ยังมีผลดีต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของบุคคลด้วย โดยโรงเรียนสามารถทำการส่งเสริมทักษะด้านการจัดการตนเองได้โดยการเน้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะด้านการประเมินตนเองซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถ จุดเด่น และจุดอ่อนของตนเอง จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนประเมินตนเองหรือรับความคิดเห็นจากผู้อื่น ส่งเสริมเรื่องการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึก ดังนั้นสาเหตุเหล่านี้จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่โรงเรียนควรสอนนักเรียนเรื่องการรับรู้และจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองโรงเรียนควรสอนวิธีการแก้ปัญหาและจัดการกับความเครียดให้นักเรียนเข้าใจถึงกระบวนการแก้ปัญหาและวิธีการลดความเครียดในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายและการพัฒนาทักษะทางจิตใจ เช่น การทำสมาธิ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม พบว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนในยุคสมัยปัจจุบันที่ใช้เวลากับโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์มากเกินไปอาจทำให้ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง รวมถึงการทำงานที่อาจจะมีทั้งงานแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ซึ่งทำงานแบบเดี่ยวก็อาจจะคล่องตัวกว่าแต่อาจจะมีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลหรือมุมมองในแบบต่าง ๆ ซึ่งถ้าทำงานแบบเป็นทีมอาจจะได้มุมมองของงานที่หลากหลายมากกว่า ด้วยเหตุผลนี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมให้กับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญในชีวิตทั้งในวงการการศึกษา และในสถานที่ทำงานหลายประเภท ดังนั้นสาเหตุเหล่านี้เป็นเหตุผลสำคัญที่โรงเรียนควรส่งเสริมการสร้าง

ทักษะและความเข้าใจในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ นักเรียนมีประสิทธิภาพในการทำงานและเติบโตไปในฐานะผู้นำในอนาคต โรงเรียนสามารถส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมให้กับนักเรียนได้โดยการให้โอกาสในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการสื่อสาร การเชื่อมโยง และการแบ่งหน้าที่ในทีม สร้างโอกาสให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ผ่านกิจกรรม เช่น โครงการวิจัย การเลือกตั้งประธานนักเรียน การเข้าค่ายต่าง ๆ หรือการแข่งขันกีฬาที่ต้องมีการสื่อสารและการทำงานร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กล่าวว่า ให้นักเรียนสามารถจัดระบบและกระบวนการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีความเป็นผู้ประกอบการ มีภาวะผู้นำ และจัดการความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่มีความซับซ้อน รวมถึงครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับวุฒิชัย ภูติ (2565) พบว่า การใช้รูปแบบการสอนแบบสเต็มศึกษา 6E ผู้เรียนส่วนใหญ่เกิดทักษะด้านภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนในทีม ลดความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่ยุ่ยากสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และทำให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการทำงานและชีวิตประจำวัน รวมทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียน เผยแพร่ สร้างมูลค่าและรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมด้านการสนับสนุนทีมให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการทำงานร่วมกับทีม โดยเชื่อมโยงกับความสำคัญของทีมกับความสำเร็จของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติการทำงานเป็นทีมในสถานการณ์จริง เช่น การจัดกิจกรรมที่ต้องการการทำงานร่วมกันในห้องเรียนหรือในโครงการนอกห้องเรียน การส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมให้กับนักเรียนจะช่วยสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเตรียมพร้อมให้นักเรียนเข้าสู่สถานการณ์การทำงานจริงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์

ด้านการคิดขั้นสูง พบว่าระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ เพราะ ระบบการศึกษาที่ไม่เน้นให้นักเรียนตั้งคำถาม ระบบการศึกษาแบบเดิมส่วนมากเน้นฝึกให้นักเรียนเชื่อในสิ่งที่ครูสอนและจดจำเนื้อหา มากกว่าการคิดวิเคราะห์ให้นักเรียนจึงไม่ถูกฝึกให้ช่างสงสัยตั้งคำถาม ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่โรงเรียนควรส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงให้กับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นถ้าขาดทักษะด้านนี้อาจส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการปรับตัวในสถานการณ์ที่ซับซ้อน นอกจากนี้ยังเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพและการประเมินค่าของข้อมูลอย่างมีเหตุผลด้วย โรงเรียนสามารถส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงให้กับนักเรียนได้โดยการ

ให้โอกาสในการเรียนรู้แบบเชิงบูรณาการ และการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสร้างแนวคิดใหม่ และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อนสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณบนหลักเหตุผลอย่างรอบด้าน โดยใช้คุณธรรมกำกับการตัดสินใจได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลด้วยความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ใช้จินตนาการและความรู้สร้างทางเลือกใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการเรียนรู้แบบเชิงบูรณาการ สร้างสถานการณ์ที่ให้นักเรียนมีโอกาสในการค้นคว้าและสร้างความเข้าใจเอง โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่เน้นการคิดอย่างเชิงวิเคราะห์ข้อมูล ส่งเสริมการแก้ปัญหาในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่เรียนรู้ในการแก้ปัญหาจริงสอดคล้องกับซีเอส บิลโหด (2022) พบว่าการเลือกเนื้อหาที่สามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวันจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนได้ง่ายขึ้นและการเลือกเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจากสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ โดยให้นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องการคิดให้เชื่อถือได้และแก้ไข การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สร้างแรงบันดาลใจและสนับสนุนให้นักเรียนมีความสามารถในการนำเสนอแนวคิดใหม่ สร้างนวัตกรรมและพัฒนาผลงานที่สร้างสรรค์ การส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงให้กับนักเรียนจะช่วยให้พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปแบบ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวและเป็นผู้ผู้นำในสังคมและการทำงานในอนาคต

ด้านการสื่อสาร พบว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ในยุคสมัยปัจจุบันที่วัยรุ่นไทยใช้เวลากับโทรศัพท์มือถือหรือคอมพิวเตอร์ในการติดต่อสื่อสารมากเกินไป ส่งผลให้ภาษาในการสื่อสารผิดเพี้ยนไป อันเนื่องมาจากการสื่อสารที่เน้นความสะดวกและรวดเร็วอาจจะมีการใช้หลักภาษาที่ผิดเพี้ยนไปจากความถูกต้อง และยังส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ต่อคนรอบข้างอีกด้วย ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมทักษะการสื่อสารให้กับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เนื่องจากทักษะการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต เช่นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การทำงานเป็นทีม การสร้างความเข้าใจ และการเรียนรู้โรงเรียนสามารถส่งเสริมทักษะการสื่อสารให้กับนักเรียนได้โดยการให้โอกาสในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมการเรียนรู้การสื่อสารทั่วไป สอนวิธีการใช้ภาษาและสื่อสารอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน หรือการใช้ภาษาต่างประเทศ การพัฒนาทักษะการฟังและเข้าใจ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการฟังอย่าง

รอบคอบและการเข้าใจเนื้อหาในสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่มุ่งหวังให้นักเรียนมีความสามารถรับรู้ รับผิดชอบ และสื่อสารด้วยภาษาต่าง ๆ ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยใช้กระบวนการคิด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ ความเข้าใจในระบบคุณค่า การแก้ปัญหาาร่วมกันผ่านกลวิธีการสื่อสาร อย่างฉลาดรู้สร้างสรรค์ มีพลัง โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม สอนให้นักเรียนรู้วิธีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่ต้องการการนำเสนอ การนำเสนอผลงาน หรือการแสดงความคิดเห็น การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการสื่อสาร สร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและสนับสนุนการสื่อสารอย่างเปิดเผยและสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างเท่าเทียม การส่งเสริมทักษะการสื่อสารให้กับนักเรียนจะช่วยให้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการปรับตัวในสังคมและการทำงานในอนาคต

ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง พบว่าระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเพราะในปัจจุบันสังคมไทยกำลังตื่นตัวและให้ความสำคัญในเรื่องของความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยกันอย่างมากทีเดียว ไม่เว้นแม้แต่เด็ก ๆ ที่ควรจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยให้มาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้กับนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญให้กับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างอนาคตที่ยั่งยืนและสังคมที่เข้มแข็งขึ้น การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหมายถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคม การมีทักษะในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืนโรงเรียนสามารถส่งเสริมทักษะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้กับนักเรียน สนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดี สร้างโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เช่น การทำงานอาสาสมัคร การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือการมีส่วนร่วมในโครงการชุมชน การสอนและสนับสนุนทักษะการแก้ไขปัญหา สอนวิธีการแก้ไขปัญหาและการใช้ความคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจ โดยให้นักเรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงเช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมภายในที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง การส่งเสริมคุณลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม สอนและส่งเสริมคุณลักษณะเช่น ความรับผิดชอบต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อเข้าช่วยเหลือผู้อื่น ความซื่อสัตย์และความเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการนำเสนอและการเข้าร่วมในการตัดสินใจ สร้างสถานการณ์ที่ส่งเสริมการนำเสนอความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเชิงบวก สนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองและการเข้าใจเกี่ยวกับสังคม สอนให้เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมและวิธีการแก้ไขซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) การปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้ เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่าง มีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มี บทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่น ในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธีส่งเสริมทักษะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้กับนักเรียนจะช่วยให้ พัฒนาพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีคุณค่าและมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อทุกคน ในสังคม

ด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน พบว่าระดับสภาพที่เป็นจริงมี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเพราะนักเรียนอาจขาดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับ ปรากฏการณ์ของโลก และขาดความเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และธรรมชาติใน ชีวิตประจำวัน ดังนั้นการส่งเสริมทักษะสมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่าง ยั่งยืนให้กับนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวิทยาการช่วยให้เด็ก พัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับโลกธรรมชาติและสามารถดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนได้ สนับสนุน กิจกรรมการเรียนรู้ในธรรมชาติ เช่นการปลูกป่าชายเลน รักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง ใช้ รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้การสอนแบบ STEM Education ซึ่งเป็นการผสมผสาน กันระหว่าง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกันซึ่งสอดคล้องกับ นุชนาฏ มหาชินอรส (2566) พบว่า นักเรียนได้รับความรู้ในระดับที่สูงขึ้นจากการใช้สมรรถนะการอยู่ ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) กล่าวว่าเข้าถึงและรู้เท่าทันวิทยาการ เทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน หรือใช้ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ หรือระดับโลกเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของธรรมชาติ การส่งเสริมทักษะ สมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนให้กับนักเรียนจะช่วยให้พัฒนาความ เข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับโลกธรรมชาติและสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการตนเอง 2) ด้านการทำงานเป็นทีม

3) ด้านการคิดขั้นสูง 4) ด้านการสื่อสาร 5) ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 6) ด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่พิเศษ ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการจัดการตนเอง โรงเรียนควรส่งเสริมทักษะการจัดการตนเองให้กับนักเรียนซึ่งทักษะเหล่านี้มีผลดีต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน
2. ด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นและเกิดสมรรถนะการทำงานแบบทีม
3. ด้านการคิดขั้นสูง ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ การสร้างแนวคิดใหม่ และสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อน
4. ด้านการสื่อสาร โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เน้นเรื่องความซื่อสัตย์ มีวินัย เคารพกฎกติกาในสังคมเพื่อสร้างอนาคตที่ยั่งยืนและสังคมที่เข้มแข็งขึ้น
6. ด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ แสนสุภา และนเรศ กันธะวงศ์. (2564). การจัดการตนเอง: ทักษะในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน. *วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มทร. พระนคร*, 1(1), 25-34.
- ชีส๊ะ บิลโหด. (2022). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 9(3), 240-256.
- นุชนาฏ มหาชีโนรส. (2566). *การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ เรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดนางฟ้าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปทิตตา ปียสกุลเสวี. (2564, 31 มีนาคม). หลักสูตรใหม่กำลังมาเพื่อยกระดับเด็กไทย “หลักสูตรฐานสมรรถนะเรื่องจริงหรืออุดมคติ”. *ไทยรัฐ*. น. 16.
- พระณัฐวุฒิ พันทะลี. (2563). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง*, 3(2), 44-55.
- ภาติเพื่อการศึกษาไทย.(2023). *4 ความท้าทายการปฏิรูปการศึกษา 6 ข้อเสนอก้าวข้ามความท้าทายการปฏิรูปการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก https://www.edusandbox.com/25th_oct_23_suggestions/
- วุฒิชัย ภูติ. (2565). การพัฒนาสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีมของผู้เรียน โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของสะเต็มศึกษาแบบ 6E ร่วมกับโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านคำพอกท่าดอกแก้ว. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 6(1), 105-119.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). (ร่าง) *กรอบหลักสูตรฐานสมรรถนะหลัก 6 ด้าน*. เข้าถึงได้จาก <https://cbethailand.com/หลักสูตร-2/กรอบหลักสูตร/สมรรถนะหลัก-6-ประการ>

